

KOMMENTAR TILL MÖNSTERAVTAL – E-BOOK

¶ BAKGRUND

När någon vill förvärva en rätt att nyttja en författares verk på ett visst sätt, är det av avgörande betydelse att upplåtelsen sker genom ett tydligt avtal, anpassat just för den aktuella användningen. I annat fall försämras författarens möjlighet att överblicka, värdera och kontrollera den användning som sker av hans eller hennes verk. Författarförbundet har därför tagit fram särskilda och separata villkorsbilagor för ett antal olika avtalssituationer som en författare kan ställas inför.

¶ ALLMÄNNA SYNPUNKTER RÖRANDE E-BOOKSVILLKOREN

I arbetet med att ta fram minimirekommendationer för e-bok på området för allmänlitteratur har en utgångspunkt varit att ta största möjliga hänsyn till den UTVECKLING som hela tiden sker på den idag mycket begränsade e-boksmarknaden. Dessutom har förbundet försökt ta hänsyn till de förslag till ANPASSNING AV UPPHOVS-RÄTTSLAGEN till nya digitala medier som föreligger. I skrivande stund har anpassningsarbetet – som är kraftigt försenat – ännu inte resulterat i ny lagstiftning.

Allmänt kan sägas att den viktigaste e-boksmarknaden i dagsläget utgörs av de experiment med »UTLÅNINGSVERKSAMHET« som sker via bibliotekens hemsidor. Detta sätt att göra e-böcker tillgängliga för allmänheten kan tjäna som en illustration till de frågeställningar som uppkommer när man försöker införliva nya – av Internet möjliggjorda – digitala nyttjandeformer i avtalsstrukturer som tar utgångspunkt i det traditionella fysiska verkexemplaret. Exempelvis är »utlåning« i e-bokssammanhang egentligen en rätt för mottagaren (»låntagaren«) att framställa ett eget exemplar av verket och tekniken gör exemplaret tillgängligt för användaren endast under en begränsad tid.

Förbundet har strävat efter att ANPASSA VILLKOREN TILL DAGENS EMBRYONALA E-BOOKSMARKNAD. Man måste utgå från att den inte har hittat sin slutgiltiga form. Följaktligen kan behov uppkomma för båda parter att säga upp ett e-boksavtal för anpassning till ändrade förutsättningar, beroende på såväl ny lagstiftning som förändrad teknik och förändrade marknadsmässiga förhållanden. Mönsteravtalets BINDNINGSTID har därför bestämts till 12 månader, för att därefter löpa med en ömsesidig uppsägningstid om 3 månader.

Författarens ersättning har bestämts till LÄGST 33,3 % av det f-pris förlaget betingar sig för tillgängliggörandet (för underlicensiering till bibliotek skall royaltyn vara lägst 50 %). I förbundets rådgivning har observerats att flera förlag erbjuder författaren en royaltyn om 27,5 %. Denna nivå är enligt förbundets mening svår att motivera. Den är inte godtagbar eftersom kostnaden för e-boksframställning och distribution torde vara markant lägre än motsvarande kostnader för framställning och distribution av

fysiska exemplar av verket i bokform. Det är alltså rimligt att författarens andel är större än den som gäller för utgivning i bokform.

Villkoren i övrigt innehåller också en särskild regel om GARANTIHONORAR. Det stadgas att garantihonorar skall utgå med visst i kontraktet fastställt belopp, dock lägst 1 000 kronor. Anledningen till att förbundet valt en lösning där garantihonoraret inte görs till en funktion av framtida royaltyintäkter är att dagens mycket blygsamma försäljningssiffror riskerar att urholka en av garantihonorarets viktigaste funktioner i detta sammanhang, d v s att säkerställa att förlaget har incitament att verkligen använda sig av den förvärvade rättigheten.